AFGHAN GERMAN ONLINE
http://www.afghan-german.com
http://www.afghan-german.de

افغان جرمن آنلاین

مسؤولیت محتوی، استعمال کلمات و جملات بدوش نویسندهٔ مطلب میباشد

پوهندوی آصف بهاند ۲۰۱۶/۰۸/۱۰

نه ایلیدونکې سونامي

یو میلیون نشه اي ماشومان

لومړی برخه

د ورستیو شمیرونو له مخې په افغانستان کې درې نیم میلیونه وګړي په نشو روږدي دي
دا یو غمیزه ده، یوه سونامي ده او د دې سو نامي مخنیوی یا نا ممکنه ده
او یا به ډیره ستونزمنه وي.

طبعي سونامي ګانې د باد باران، زلزلې او... په راتګ سره را منځ ته کیږي او په یوه ډیر لنډ وخت کې لږ یا ډیر داسې ورانی کوي چې ښایي د بیرته جوړولو او ترمیم وړ وي او د هماغه لنډ وخت په تیریدو سره بیرته غلي کیږي؛ خو زموږ په وطن کې د درې نیم میلیونه وګړو په نشې روږي کیدل هغه سونامي ده چې ورانی یې اوس هم محسوس دی، ځو راتلونکي نسلونه هم ور نه متضرره کیدونکي دي او که یې غم و نه خوړل شي، ورځ تر بلې یې لمن پراخیږي.

ما د کوچنیانو د ادبیاتو د غوړیدو، غني کیدو او د ماشومانو د پالنې او روزنې غم کاوه، خو هغه کوچنیان چې موږ ور ته د کوچنیانو د ادبیاتو غم کاوه، یو شمیر یې د نشو په ډنډ کې لاهو کړای شول، په داسې ډنډ کې چې نور یې نه قلم، نه کاغذ، نه هم کتاب او سواد په کار دی او نه یې هم د کوچنیانو د ادب په نامه کوم بل څه.

زه او ما ته ورته ځو نور قلموال لګیا یو قلم چلوو، هڅه کوو او د مقالو ، شعرونو او کتابونو په لیکلو، ژباړلو او چاپولو سره په دې بوخت یو چې د ماشوم او کوچني او نوي نسل د روزنې په موخه د کوچنیانو ادبیات غني کړو، پراخ یې کړو او د هغوی له پاره لیکلي مواد کورا کور ورسوو، خو په دې خبر نه یو چې له موږ نه مخکې او زموږ له کتابونو او درسي موادو نه مخکې ډیری کورونو ته نشه اي توکي رسیدلي دي او د لو یانو تر څنګ یې ماشومان او کوچنیان هم تر ستونې ډوب کړي دي. **په نشو روږدی دا نوي نسل د داسې خاموش قاتل په منګولو کې را ګیر شوی دی چې را خلاصول او را کشول یې هم کیدای شي د هغو د مړینې په بیه تمام شي.**

دې ستونزې ته زما پخوا هم پام شوی و او همدې ستړې سونامي ته په پام سره مې د ۲۰۱۴ کال په ځوارلسمه نیټه د«د روسیې اولمپیک او د نشې اولمپیک، مډالونه او دودونه» تر سر لیک لاندې **مقاله** ولیکله.

هلته مې په ښکاره خپل نظر څرګند کړ چې نور خلک د اختراعاتو په رامنځ ته کولو سره سیالي کوي، د ژوند د وسایلو د جوړولو له پاره هلې ځلې کوي، د صحت له پاره د سپورت مسابقې کوي، خو زموږ په ټولنه کې د جهالت او ناپوهې د حاکمیدو په وجه د نشې مسابقې رواني دي.

په ۲۰۱۴ کال کې ارقامو ښودله چې په افغانستان کې په نشه اي توکو د روږدو شمیر یو میلیون ته رسیږي، خو دې موضوع ته د سیاسیونو او د دولت د بیلابیلو برخو او په ځانګړي ډول د مسؤلینو نه پاملرنه، خبره دې ته ورسوله چې اوس هغه یو میلیون نشه یانو نور لارویان هم پیدا کړي دي او شمیر یې درې نیم میلیونو ته رسیدلی دی. د هغې **مقالې** په یوه برخه کې ما لیکلي وو:

«په افغانستان کې درواني تېل شوې جګړې په پایله کې، پردي وطن باندې رنګارنګ سونامي ګانې راغلې دي چې یوه یې په نشه اي توکو د اخته کیدو سونامي ده. د میډیا د راپورونو له مخې اوس د افغانستان د یو میلیون په شا و خوا کې وګړي په نشه اي توکو اخته دي. له بده مرغه په دیرشو میلیونو کې یو میلیون لویه سلنه ده او ډیره خواشینونکې ده چې پر افغانستان باندې د نورو پر له پسې سونامي ګانو په څنګ کې دا هم لویه ورانونکې سونامي ده. په دې یو میلیون کې به ډیره کمه سلنه د هوس د نشې له لارې د تباهۍ دې لوی ډنډ ته ور ننوتي وي، خو ډیره سلنه یې د جبر نشه ده. په خوارۍ او په ناپوهۍ کې ډوب افغانان په نه پوهیدنه کې ور پورې وهل شوي دي. په ټول کې د ټولنې هر اړخیز وروسته پاتې والی او په ځانګړي ډول د سواد نه شتوالی، په خلکو باندې د پخوانیو زړو قوانینو او رواجونو حاکمیت، د سیاسي ثبات نه شتوالی، د دولت او خاصتاً د حکومت بیخي ضعف، دوامداره بیکاري، په کورنیو کې د رنګارنګ ستونزو موجودیت، اقتصادي ستونزې او... دا ټول په ګډه د دې سبب شوي چې دا خلک په نشو

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولـئ

روږدي شي او يا يې هم له بهر نه له ځان سره د يوه سوغات په ډول راوړلي دي چې هره برخه يې د جلا څېړنې او ژړا وړ ده.
دا هغه سونامي ده چې له پخوا زمانو څخه د افغانستان پر خلکو را ماته شوې ده، خو اوس خپل اوج ته رسيدلې ده.
د نشه اي توکو د کارولو دغه سونامي د کورنيو له ښوزلې نه را پيل شوې ده. مور د ټولنيزې ناپوهۍ او بې سوادۍ د بلا د ښته والي په سلسله کې، پرته له دې چې د نشه اي توکو د کارولو په پايلو باندې پوه شي، خپل ماشوم د دې له پاره نشه کوي چې دا خپله کار ته وزګاره شي، يا به غوجل پاکوي، يا د کور کارونو ته اړم وي او له ټولونه مهمه دا چې خپله تر ټولو مهمه وظيفه يعني د قالينو اوبدل هير نه کړي.
په ښاري ژوند کې تر دې هم د ژاړه او تأسف وړ غميزې سره مخ کيږو. مور، ماشوم ته نشه اي توکي ورکوي چې بې سده شي، لکه د کوما د حالت ناروغ، بې حاله پريوزي چې د خلکو پام او زړه سوی ور ته واوړي، او په دې ډول يې مور د همدې بې حاله ماشوم او څو نورو بچو روزي تر لاسه کړای شي. هره ورځ په دې ماشوم باندې دا کار تکراريږي. ښځه نشه يې توکي اول خپله کش کوي او بيا يې لوګی د ماشوم خولې او پزې ته ور پو کوي، د وړوکي ماشوم، واړه حجرات د نشو په څپو کې داسې په خوب ويده کوي چې لس پنځه لس ساعته و نه ښوري او وروسته له څه مودې هغه ماشوم لا په هماغه کوچنيوالي کې داسې په مخدراتو روږدی شي چې بيا يې را اړول مشکل نه، بلکې ناشوني وي.

دا يوه جمله ده: د ماشوم پلار نه شته، وژل شوی او...

په دې کور، کوڅه کلي، ښار، هيواد، سيمه او لا ټوله نړۍ کې د بشر د حقوقو په دې لويه هنګامه کې، د ديموکراسي بې بې؟ په دې لوی جنتي بڼ کې داسې څوک نه شته چې پوښتنه وکړي چې دا ګدا ميرمن چې له غيرتونو؟ سره، لاس غځوي خير غواړي، د چا ښځه ده؟ دا پروت نشه کړای شوی ماشوم د چا زوی يا لورده؟ پلار يې چې وژل شوی، ولې وژل شوی؟ د چا او څه له پاره وژل شوی؟ او چا وژلی؟ او نور ډير داسې ولې، ولې او...؟
د دود او نشې دغه المپيک زموږ د وطن په هر کلي، کوڅه او ښارکي دا ډيره موده روان دی؛ خو هلته لرې په نوره دنيا کې چې زموږ د وطن په هر کلي او مالت کې هغو ته کفار او د کفارو وطن ويل شوی او ويل کيږي، څه نورې کيسې او لوبې رواني دي. هلته هڅه کيږي چې د نشې د المپيک مخه ونيول شي، ژوند او آرام ته د تګ په لوري سيالی را منځ ته شي، چې ښه مثال يې همدغه د روسيې د سوچي المپيک دی.

ښايي دا تصادفي پيښه وي چې هغه هيوادونه چې په دې وروستيوکي د المپيک لوبو کوربانه وو او دي، زموږ د هيواد په روانو سياسي او نظامي پيښو کې مرکزي او منفي رول درلود او لري يې؛ خو زموږ د خلکو او ټولني د سواد د سطحې ټيټ والی، ناپوهي، د سياسي رهبرانو جفا او د دوی خرڅيدل... او د خلکو او ټولنې په ذهنونو باندې حاکم افکار هم د هيرولو نه دي.

نوره نړۍ څه کوي او موږ څه کوو؟

په اِنګلند کې د لندن المپيک، په افغانستان کې د جګړې المپيک،

په روسيه کې د سوچي المپيک، په افغانستان کې د نشې او دود المپيک،

په نوره دنيا کې د تکنالوژۍ، د ژوند د ښه کيدو او عصري کيدو المپيک،

خو زما په وطن کې د جګړې المپيک، د بربادۍ المپيک، د نشه اي توکو د رواجيدو المپيک، د بيسوادۍ د زياتيدو المپيک، جهالت ته د ور ننوتو المپيک، له تکنالوژۍ او تمدن نه د تښتيدو المپيک روان دی، ورځ تر بلې زور هم اخلي او موږ ور ته هره ورځ د « الحمدلله » په ويلوسره شکرونه هم باسو.

زموږټولنه اوخلک چا داسې کړه او څه بايد وشي؟...»

د يو ميليون نشه اي ماشومانو او کوچنيانو اوسنی نسل ته څه نوم کينوداى شو؟

چا کړي او ولې يې کړي دي؟ او دې ور ته نورې پوښتنې شته، خو د ځواب ويلو مسؤل او آدرس نه دی مالوم. زه خو وايم چې دا موږ خپله کړي، يا د نه پاملرنې په وجه يا د نه پوهيدنې په تيارو کې. د قرباني شوو کوچنيانو دغو څو عکسونو ته پام وکړئ چې د مشرانو د نه جبرانيدونکو تير وتنو عکس را ښيي:

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په خير و لولئ

دې ماشوم ته چا سگرت په خوله کې ایښی دی؟ یو مشر

دې کوچنیانو ته چا ټوپک په لاس کې ورکړی دی؟ یو مشر

دا کوچنی چا دې شاقه کار ته اړ ایستلی دی؟ یو مشر

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

آیا څوک حق لري چې دې ماشومانو او کوچنیانو ته سبا ورځ و وایي چې وطن او خلک پر تا حق لري؟
زه خو وایم چې هیڅ څوک د دې حق نه لري چې دې او دوی ته ورته کوچنیانو ته و وایی چې وطن او خلک پر تاسو حق لري. وطن او خلکو دوی ته نه یوازې څه نه دي ورکړي، بلکې هر څه یې ور نه اخیستي دي.
دا د مشرانو د تیر وتنو عکس دی چې د نشو د نسل په نامه باید یاد شي، د دې نشه اې ماشومانو او د شاقه کارونو او د لویانو د هوسونو ښکار ماشومانو او کوچنیانو د کورنیو د اقتصادي او ټولنیز ژوند د خرابوالي لومړني مسولین همدا سیاسي مشران دي چې د دوی تیر وتنو نن ورځ ټولنه د بدمرغی کندې ته ور پورې وهلي او د کورنیو د بې سوادی، خراب یا نشت اقتصاد په پایله کې تر دې بریده رسیدلي دي چې مور د ماشوم د ویده کولو له پاره ماشوم ته تریاک ورکوي او یا یې د نشه توکو لوګي په پزه او خولې کې ور پوه کوي.
دا هغه نسل دی چې د کورنیو له بیکاری، بیسوادئ او خراب اقتصاد له وجې په نشو روږدي کړای شوي دي او عوامل یې هم باید په ټولنه او ټولنیز ژوند کې ولټول شي او د له منځه وړولو له پاره یې سمه نسخه ور ته ولیکل شي.
دا په نشو روږدي مشران او کشران زموږ د ټولنې پر تندي باندې هغه تور داغ دی چې د سیاسي واکدارانو د پر له پسي تیر وتنو په اثر، ټولنه، د ټولنیز ژوند بنیاد او اساس ړنګ کړای شوی دی، د ټولنې او کورنیو اقتصاد او امنیت له منځه تللی او په پایله کې یې دا نسل ټولنې ته ډالی شوی دی او ټول باید په دې پوه شي چې دا د پټي سر نه دی، اوس ډیره نا وخته ده، ځکه چې د پټي سر اوبه شوی دی، زهر په کې کرل شوي دي او اوس دا د زهرو فصل:
(درې نیم میلیونه روږدي: اته نیم لکه روږدې میرمني او یو میلیون روږدي ماشومان او تنکي ځوانان)
ښه مست په ګُل کې دی چې بوی یې ټول وطن نه، بلکې ټوله نړۍ یې نیولې ده او نوره به یې هم ونیسي او ډیرې منفي پایلي یې لکه مات لاس د افغانستان او افغانانو په غاړه کې یا ور لویدلي دي او یا په نږدې او لرې راتلونکو کې ور لویږي.

د لومړۍ برخې پای

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ